

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1917 kl. 12 m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 21 i anledning av andra kammarens beslut rörande väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättrad ställning för vissa i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 276, har herr *Bäcklund m. fl.* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t utreda, huruvida och på vad sätt en förbättring må kunna vidtagas i de arbetares eller deras efterlevandes ställning, som till följd av i statens tjänst ådragen skada tillerkänts livränta eller skadeersättning enligt bestämmelserna i »lag 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete», ävensom att de förslag, till vilka utredningen må föranleda, snarast möjligt må föreläggas riksdagen.

Motionen.

Andra kammarens utskott anförde i anledning av motionen följande:

*Andra kam-
marens ut-
skott.*

»Utskottet har rörande förevarande motion i föreskriven ordning anhållit om yttrande från socialstyrelsen. Detta yttrande är såsom bilaga vidfogat utskottsutlåtandet.

Motionärerna framhålla, att de livräntor, som utgå på grund av 1901 års olycksfallsförsäkringslag, och vilkas maximibelopp är 300 kronor om året, äro otillräckliga även för det enklaste livsuppehälle, och att svårigheterna härutinnan till ytterlighet ökats under rådande kristid med dess abnormt stegrade levnadskostnader. I detta avseende ger

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 12 saml. 2 avd. 20 häft. (Nr 21.)

också socialstyrelsen motinärerna rätt, och utskottet kan för sin del icke heller annat än bestämt ansluta sig till den sålunda uttalade uppfattningen.

Av socialstyrelsen erinras emellertid, att vid sidan av ifrågavarande livräntor jämväl kan utgå understöd enligt pensionsförsäkringslagen, och att de berörda arbetarnes och deras efterlevandes ställning härigenom i någon mån förbättras.

Socialstyrelsen gör också gällande, att den under år 1916 antagna nya olycksfallslagen icke utgör giltigt skäl för den i motionen ifrågasatta utredningen. Men socialstyrelsen uttalar samtidigt härmed också, att den icke vågar för sin del avgöra, huruvida eljest giltig anledning föreligger att åstadkomma en förbättring i ställningen särskilt för i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande.

Utskottet erkänner riktigheten av vad socialstyrelsen sålunda framhållit rörande det ringa sambandet mellan den nu förevarande frågan och den nya olycksfallsförsäkringslagen. Likaledes måste utskottet inse, att avsevärda försäkringstekniska hinder föreligga för utbetalande av högre ersättningar till dem, som fått sina olycksfall reglerade, innan den nya lagen trätt i kraft.

Då utskottet icke desto mindre anser sig böra förorda den begärda utredningen, är anledningen härtill den, att utskottet funnit starka billighetsskäl tala för att staten bereder åtminstone dem av sina egna arbetare, som så svårt skadats i dess tjänst, att de äro oförmögna att försörja sig genom eget arbete, eller sådana arbetares likaledes till arbete oförmögna efterlevande, någorlunda drägliga levnadsförhållanden. Det måste enligt utskottets mening vara uppenbart, att dylika svårt skadade arbetare eller deras änkor omöjligen kunna ens genom tilläggsunderstöd enligt pensionsförsäkringslagen, där sådana utgå, erhålla tillräckliga medel för att tillfredsställa de mest anspråkslösa krav på livsuppehälle. Under sådana förhållanden synes det utskottet vara statens skyldighet att söka finna någon möjlighet att under nu rådande förhållanden bringa hjälp åt dessa nödställda statstjänare. Då dylikt ytterligare understöd givetvis icke kan lämnas enligt för olycksfallsförsäkringen eljes gällande grunder, torde vid den blivande utredningen böra undersökas, huruvida detsamma kan utgå av vederbörande verks tillgängliga medel, eller om särskilt anslag bör för ändamålet av riksdagen beviljas.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa, att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t utreda, huruvida och på

vad sätt en förbättring må kunna vidtagas i de arbetares eller deras efterlevandes ställning, som till följd av i statens tjänst ådragen skada tillerkänts livränta eller skadeersättning enligt bestämmelserna i »lag 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete», ävensom att de förslag, till vilka utredningen må föranleda, snarast möjligt må föreläggas riksdagen.»

Andra kammaren beslöt för sin del i enlighet med sitt tillfälliga utskotts hemställan. *Andra kammarens beslut.*

Detta andra kammarens beslut har delgivits första kammaren, som hänvisat ärendet till förberedande behandling av sitt andra tillfälliga utskott.

Det maximibelopp för årligen utgående livränta, eller 300 kronor, som lagen av den 5 juli 1901 angående ersättning till följd av skada för olycksfall i arbete medgiver, är onekligen med hänsyn till levnadskostnadernas betydande stegring att anse såsom numera otillräckligt även för ett synnerligen torftigt livsuppehälle. Då detta belopp endast utgår såsom ersättning för olycksfall, vilka medfört full invaliditet, lär det också i allmänhet utgöra dessa invaliders enda inkomst. *Utskottet.*

Visserligen torde en del av de i motionen berörda i statens tjänst skadade arbetarna även kunna påräkna understöd enligt pensionsförsäkringslagen. Detta gäller dock ej de grupper, som intaga tjänstemannaställning, och även i de fall, där dylikt understöd kan utgå, kommer sammanlagda beloppet dock att knappast räcka till för även låga levnadskostnader.

Utskottet har ej varit i tillfälle införskaffa närmare uppgifter rörande antalet av de arbetare, som för närvarande på grund av i statens tjänst ådragna skador uppbära livräntor. Emellertid torde åtminstone deras antal, som enligt lagens bestämmelser uppbära hel livränta, ej vara synnerligen stort. Den största gruppen utgöres sannolikt av kommunikationsverkens arbetare.

I likhet med socialstyrelsen anser utskottet, att något krav på ökade understöd åt här ifrågavarande arbetare ej lämpligen kan motiveras av en jämförelse med den nya olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser, men det torde ej kunna förnekas, att särskilt under nuvarande förhållanden starka billighetsskäl tala för vidtagandet av åtgärder i motionens syfte.

Såsom i socialstyrelsens yttrande framhålles, måste man ju med hänsyn till rättvisa och billighet ställa större anspråk på staten såsom

arbetsgivare, än på enskilda företagare, och härtill kommer, att statsmakterna, senast genom flere beslut vid årets riksdag, ställt sig på den principiella ståndpunkten, att staten, även med betydande ekonomiska uppostringar, bör så vitt möjligt söka giva i dess tjänst anställda eller eljest av densamma för sitt livsuppehälle beroende personer skälig ersättning för de ökade levnadsomkostnader, som nu rådande kristid medfört på alla områden.

Utskottet kan emellertid ej finna några särskilda skäl tala för kravet på en tilläggsersättning åt dem, som på grund av skador av övergående natur tillerkänts skadeersättning enligt 1901 års lag. Likaledes torde det ej heller vara lämpligt att bevilja tilläggsersättning åt arbetare, som på grund av smärre skador uppbära livräntor å mindre belopp, då, som socialstyrelsen framhåller, det är »ett känt förhållande, att följderna av skador, som medföra endast en mindre nedsättning av arbetsförmågan, ganska snart övervinnas, och att efter ett dylikt olycksfall arbetslönen ofta jämförelsevis snart når upp till samma eller högre belopp än förut». Såsom andra kammarens utskott i sin motivering synes framhålla, torde den ifrågavarande tilläggsersättningen således böra utgå endast till de statens arbetare, som så svårt skadats i dess tjänst, att de äro oförmögna att försörja sig genom eget arbete, samt till sådana arbetares likaledes till arbete oförmögna efterlevande.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren måtte på det sätt biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut, att kammaren för sin del beslutar, att riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t utreda, huruvida och på vad sätt en förbättring må kunna vidtagas i de arbetares eller deras efterlevandes ställning, som till följd av i statens tjänst ådragen svårare skada tillerkänts livränta enligt bestämmelserna i »lag 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete», ävensom att de förslag, till vilka utredningen må föranleda, snarast möjligt må föreläggas riksdagen.

Stockholm den 14 maj 1917.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar *Nylander, Danström, Larson, Ström, Permansson* och *Hedenström*.

Bilaga.

Yttrande av Socialstyrelsen.

Till Konungen.

Socialstyrelsen, som genom nådig remiss den 23 februari 1917 på hemställan av riksdagens andra kammarens fjärde tillfälliga utskott anbefallts avgiva yttrande i anledning av bland annat en av herr Bäcklund med flera i riksdagens andra kammare väckt motion (nr 276) angående förbättrad ställning för vissa i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande, får med anledning härav anföra följande.

I motionen erinras till en början om den under nästlidet år antagna lagen om försäkring för olycksfall i arbete, varigenom önskemålen med avseende på reformeringen av denna lagstiftning väsentligen tillmötesgått, och framhålles, att de som uppbära ersättning enligt den ännu gällande lagen av den 5 juli 1901 befinna sig i en synnerligen bekymmersam ställning. Med avseende på denna utgångspunkt tillåter sig styrelsen erinra därom, att lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 enligt övergångsbestämmelserna träder i kraft den 1 januari 1918, men att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall, som dessförinnan inträffat, skola bedömas enligt äldre lag. På grund härav äger sålunda den nya lagen icke tillämpning ens å sådana olycksfall, som visserligen inträffat före den 1 januari 1918, men icke blivit före nämnda tidpunkt till sina följder definitivt reglerade. Vid sådant förhållande lär det icke rimligen kunna ifrågasättas, att den nya lagens föreskrifter skulle förklaras gällande för olycksfall, som inträffat och slutligt reglerats icke blott innan lagen trätt i kraft, utan till och med innan den utfärdats.

De flesta torde vara ense med motionärerna, då de erinra därom, att de livräntor, som utgivas på grund av 1901 års lag, äro otillräckliga även för det enklaste livsuppehälle och att detta ännu mera måste vara förhållandet under den nuvarande kristiden. Men detta uttalande gäller dock i huvudsak endast ifråga om livräntor, som utgå på grund av jämförelsevis svårare skador eller till icke arbetsföra änkor. Vad åter beträffar smärre livräntor, är det ett känt förhållande, att följderna av skador, som medföra endast en mindre nedsättning av arbetsförmågan ganska snart övervinnas och att efter ett dylikt olycksfall arbetslönen ofta jämförelsevis snart når upp till samma eller högre belopp än förut.

Styrelsen tillåter sig vidare framhålla, att man vid bedömande av förevarande fråga har att taga i betraktande icke blott olycksfalls- utan även pensionsförsäkringslagstiftningen. Särskilt efter den under år 1915 genomförda utvidgningen av sistnämnda lagstiftning kan vid sidan av livränta enligt 1901 års olycksfallsersättningslag utgå jämväl understöd enligt pensionsförsäkringslagen.

På staten såsom arbetsgivare bör man med rätta uppställa större anspråk med hän-

syn till rättvisa och billighet än på enskilda företagare. Att helt och hållet bortse från allmänt fastställda rättsregler och bestämmelser, lär dock icke vara med statens ställning förenligt.

Med allt erkännande av det behjärtansvärda i motionens syfte kan dock styrelsen icke finna, att den under år 1916 antagna nya olycksfallslagen utgör giltigt skäl för den i motionen ifrågasatta utredningen. Huruvida eljest giltig anledning föreligger att åstadkomma en förbättring i ställningen särskilt för i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlevande, vågar styrelsen för sin del icke avgöra.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit tff. generaldirektören Huss, byråcheferna Andersson och Fürst samt tff. byråchefen Bjurstedt.

Stockholm den 31 mars 1917.

Underdånigst

Gunnar Huss.

Theofil Andersson.